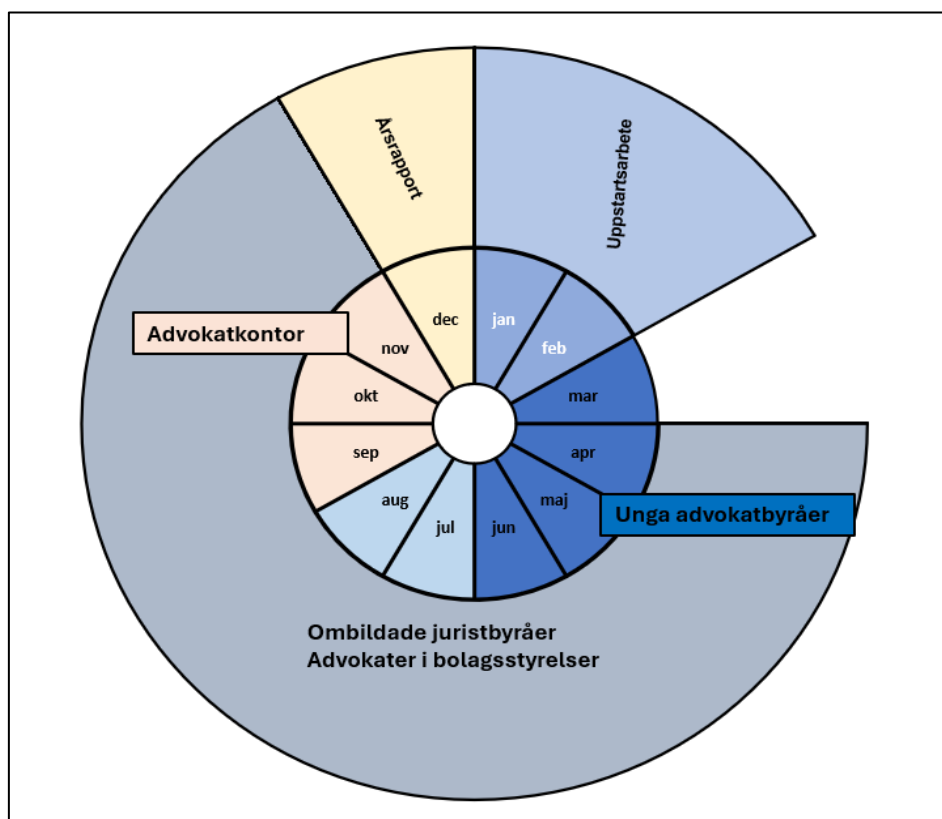

Tillsynsplan 2024

Sammanfattning

Tillsynsenhetens arbete kommer under året att bestå av kontinuerlig, årligen återkommande, tillsyn samt riskbaserade särskilda granskningar.

Tillsynsenheten har identifierat fyra särskilda granskningsområden att arbeta med under året: Unga advokatbyråer, advokatkontor, advokater i bolagsstyrelser samt ombildade juristbyråer.

Totalt planeras 160 advokatbyråer att särskilt granskas under året. Utöver den särskilda granskningen tillkommer de ärenden som tillhör den kontinuerliga och händelsestyrda tillsynen.

Inledning

Tillsynsenheten utgör en självständig funktion inom Advokatsamfundet och är avgränsad från övrig verksamhet. Enhetens arbete syftar till att upprätthålla en hög standard av juridisk kompetens och etik bland advokater, stärka förtroendet för advokatkåren och säkerställa transparens i enhetens eget arbete.

Målet med Advokatsamfundets proaktiva tillsyn är att förebygga och förhindra att advokater agerar på ett sätt som står i strid med våra etiska regler. Enheten har även särskilt uppdrag att tillse att advokater efterlever penningtvättslagen. Tillsynen ska vara framåtsyftande och genom vägledning bidra till en förbättrad verksamhet. Tillsynsenheten har även en avgörande roll i att reagera på och hantera upptäckta överträdelser.

Enheten upprättar årligen en tillsynsplan som beslutas av Advokatsamfundets styrelse. Denna tillsynsplan avser verksamhetsåret 2024.

Kontinuerliga granskningar och initiativärenden

Tillsynsenheten tar upp ärenden på eget initiativ, s.k. initiativärenden. Denna del av tillsynen är reaktiv och kan aktualiseras genom:

- omständigheter som kommer samfundet till känna från externa parter,
- omständigheter som uppmärksammas genom media eller genom dialog med externa,
- uppgifter som följer av uppgifts- eller rapporteringsskyldighet till samfundet¹ samt
- omständigheter som framkommer inom ramen för Advokatsamfundets tillsyns- och övriga verksamhet

Om tillsynen visar att det föreligger en överträdelse, ger tillsynsenheten förslag till styrelsen – på generalsekreterarens initiativ – att ärendet ska hänskjutas till disciplinnämndens prövning.

I och med resursförstärkningen kan förväntas en ökning av antalet ärenden.

Uppgifter från externa parter och media

Tillsynsenheten kan inleda ett ärende på grundval av uppgifter som kommer från någon som saknar saklegitimitet för en disciplinanmälan, information som

---

¹ Här åsyftas advokaternas uppgiftsskyldighet att avge revisorsrapport samt domstolarnas skyldighet att rapportera vissa kostnadsräkningsärenden samt om fällande domar avseende advokater.

kan utläsas från en tidningsartikel eller information i media samt uppgifter som kommer Advokatsamfundet tillkänna genom dialog med myndigheter och domstolar.

Kostnadsräkningsärenden

Domstolar och myndigheter som beslutar om ersättning från allmänna medel till exempelvis offentlig försvarare, målsägandebiträde eller särskild företrädare för barn ska rapportera till Advokatsamfundet om den yrkade ersättningen sätts ned avsevärt och den berörda är advokat. Advokatsamfundets proaktiva tillsyn syftar här till att förebygga oskäligen kostnadsdebiteringar vad gäller rättsliga biträden.

Vid mottagande av en rapport enligt ovanstående förordning tillskriver Advokatsamfundet i regel den berörda advokaten och kan inleda ett disciplinärt förfarande. Det rör sig om cirka 250 rapporteringar årligen.

Restförda skatteskulder

Advokatsamfundet underrättas veckovis med information om advokatbyråers skuldsättning hos Kronofogdemyndigheten. Granskningen tar sikte på advokatbyråer med restförda skatteskulder. Vid över 15 000 kr i restförd skatteskuld sker i regel tillskrivning till ansvarig advokat. Vid upprepade tillskrivningar och skulden kvarstår, eller inget svar inkommer från advokaten, inleds ett ärende och förslag kan lämnas till styrelsen om disciplinförfarande.

Revisorsrapporter

En advokat som bedriver egen verksamhet är skyldig att utse en revisor som kan intyga att bokföringen sker enligt lag och Advokatsamfundets bokföringsreglemente och riktlinjer för vidareutbildning. Advokat som bedriver verksamhet har att inom sju månader efter utgången av varje räkenskapsår komma in med revisorsrapport till samfundets kansli.

Registraturen tar emot revisorsrapporterna och gör en första kontroll av innehållet. Om revisorn uttalat sig om brister i bokföring, förvaltning av klientmedel eller utbildningskrav samt om revisorsrapport inte inkommit till samfundet överlämnas ärendet till tillsynsenheten för vidare handläggning.

Nytt från och med årsskiftet är att revisorsrapport ska lämnas in för samtliga advokatbolag inom strukturen, och alltså inte endast för det bolag som är registrerat i Advokatsamfundets matrikel, vilket bör innebära en väsentlig ökning av antalet rapporter.

Granskningsrapporter

Tillsynsenheten kommer på förekommen anledning eller på slumpmässiga grunder att löpande utföra granskningar av advokatbyråer genom riktade granskningsrapporter. Dessa rapporter kan anpassas utifrån vilken advokatbyrå som tillskrivs och vilket område som ska granskas.

Tillsyn enligt penningtvättslagen

Advokatsamfundet har ett särskilt reglerat ansvar att se till att advokater och advokatbyråer fullgör sitt ansvar enligt penningtvättslagen. Tillsynsansvaret för samfundets del innebär ett ansvar för att säkerställa att advokater och advokatbyråerna har rutiner för att vidta de åtgärder som enligt lagstiftningen krävs för att erhålla erforderlig klientkännedom, exempelvis kontrollera identiteten hos presumtiva klienter och att klienter inte utnyttjar advokatverksamheten för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Tillsynen i denna del har tidigare varit en del av de övergripande granskningsrapporterna och innefattat cirka 25–30 advokatbyråer årligen. Framöver kommer denna tillsyn att separeras och hanteras genom särskilt anpassade granskningsrapporter, baserade på ett mer riskinriktat urval. Enheten kommer även att vid behov genomföra platsbesök.

Tillsynsenheten avser att totalt granska 100 advokatbyråer under 2024.

Riskbaserad granskning

Den riskbaserade tillsynen inriktar sig på områden där behovet av förebyggande åtgärder framstår som störst. Genom dessa granskningar kan brister uppmärksammas och korrigeras samt underlag tas fram för vägledande insatser riktade mot kåren. Iakttagelser som görs i ett granskningsärende kan därutöver innebära att förslag ges om att inleda disciplinförfaranden till styrelsen, genom generalsekreteraren.

Tillsynsenheten har efter inventering och omvärldsbevakning gjort en analys av bl.a. disciplinanmälningar, beslut från disciplinnämnden och uppgifter från övrig verksamhet inom Advokatsamfundet kunnat konstatera att det inom de nedan särskilt angivna fokusområdena finns en förhöjd risk för överträdelser av de etiska reglerna.

Unga advokatbyråer

Det första fokusområdet utgörs av advokatbyråer som startas upp en kort tid efter att innehavare/delägare antagits som ledamöter av Advokatsamfundet. Dessa advokater är ofta unga i såväl ålder som i sin yrkesroll. Risker som identifierats har gjorts mot bakgrund av de ärenden som på senare tid lett till utslutning. Bland annat medför brist på längre yrkeserfarenhet och erfarenhet av att driva advokatbyrå i kombination med avsaknaden av äldre advokatkollegor en förhöjd risk för överträdelser. Som exempel kan nämnas risk för att advokaten brister i sitt principalansvar, tar på sig uppdrag hen inte besitter tillräcklig erfarenhet för att hantera samt risker för felaktigt användande av reglerna kring substitution. Flertalet risker som görs gällande för detta fokusområde torde även vara aktuella för fokusområde nummer fyra.

Granskningen kommer att ta sikte på advokater som varit verksamma som advokat mellan ett till fem år och som under denna period startat egen advokatbyrå som åtar sig uppdrag som i huvudsak finansieras av allmänna medel.

Advokatkontor

Det andra fokusområdet som tillsynsenheten kommer att granska avser advokatkontors utformning. Det saknas detaljerad reglering kring exakt hur ett advokatkontor ska vara utformat men bestämmelser rörande advokatrörelsens organisation återfinns i 7 kap. VRGA. Tillsynsenheten har genom bl.a. Advokatsamfundets registratur fått kännedom om att användandet av kontorshotell och mottagningskontor som advokatkontor har ökat. Frågan är angelägen eftersom utformningen av ett advokatkontor måste ske på ett sätt så att de grundläggande advokatetiska kärnvärdena, framförallt tystnads- och diskretionsplikten säkerställs. Brister i advokatorganisationen kan även skapa en osund konkurrensmarknad för advokater.

Advokater i styrelseuppdrag

Det tredje fokusområdet utgörs av advokater som har styrelseuppdrag i ett bolag, en stiftelse eller en förening. Ett sådant uppdrag ska i de fall de anknyter till en advokats ställning som just advokat räknas som advokatverksamhet. Detta innebär i sin tur att advokaten inom ramen för uppdraget är skyldig att följa god advokatsed och bl.a. utföra intressekonfliktsprövningar och iaktta tystnadsplikt. Ett riskområde som uppmärksammats av externa aktörer och inom ramen för Advokatsamfundets tillsyn är påståendet att kriminella aktörer placerar advokater i bolagsstyrelser endast i syfte att utnyttja

advokatsekretessen och på så sätt försvåra brottsutredningar. Ett ytterligare faktor som ger anledning till översyn är att det råder vissa oklarheter kring vad som faktiskt gäller vid antagande av ett sådant uppdrag och det saknas aktuella vägledande uttalanden på området².

Ombildade juristbyråer

Det fjärde fokusområdet utgörs av juristbyråer som ombildats till advokatbyråer. Tillsynsenheten ser en förhöjd risk för överträdelser eftersom jurister som bedrivit egen verksamhet inte har erhållit någon insyn i det etiska regelverkets tillämpning i praktiken. Jurister som bedrivit egen verksamhet har inte heller övervakats av någon principal som sett till att arbetet fullgjorts i enlighet med god advokatsed. Även om juristen genomfört advokatexamens samtliga delkurser ger dessa endast en begränsad kunskap i det omfattande ansvar som följer med att inneha en advokatbyrå.

För att säkerställa regelefterlevnad inom detta område kommer tillsynsenheten inom ett år från det att juristbyrå omvandlades till advokatbyrå att genomföra ett uppföljande platsbesök i enlighet med tillsynskommitténs förslag. Detta bör bidra till att säkerställa att övergången från egen juridisk verksamhet till advokatbyrå skett på det sätt som uppfyller de etiska och professionella standarder som gäller för advokatbyråer. Det blir även en viktig uppföljning av det besök som lokalavdelningarna genomfört.

Arbetet under året kommer till en början att bestå i att revidera riktlinjer och checklistor för lokalavdelningarnas byråbesök samt för tillsynsenhetens uppföljande besök. Tillsynsenheten kommer löpande att genomföra uppföljande byråbesök inom ett år från det att juristbyrå omvandlades till advokatbyrå.

Uppföljning och utvärdering

Tillsynsenheten ska regelbundet följa upp och utvärdera sitt arbete med förebyggande åtgärder. Tillsynsenheten ska efter varje avslutat år upprätta en rapport innefattande utvärdering och resultat av enhetens arbete. Tillsynsplanen ligger till grund för denna årsrapport.

Årsrapporten kommer att innehålla:

- En översikt över tillsynsenhetens uppdrag
- En sammanfattning av enhetens insatser under året

---

² Det senaste vägledande uttalandet som gäller styrelseuppdrag är från den 9 december 2004.

- En redogörelse för specifika tillsynsinsatser och dess resultat
- Åtgärder som vidtagits baserat på dessa resultat
- Identifierade områden för förbättring